

LIENE KALVIŠA

Latvijas Universitāte
liene.kalvisa@lu.lv

Evidenciālas semantikas darbības vārdu modalitāte

Darbības vārdi *izskatīties*, *šķīst*, *likties*, *rādīties* u. c. atkarībā no konteksta var būt saistīti ar evidenciālas nozīmes izteikšanu, jo tie norāda uz informāciju, ko teksta autors saņēmis secinājumu, novērojumu ceļā. Šķietamības verbu analīze evidencialitātes aspektā ir sarežģīts jautājums, jo to semantika primāri ir saistīta ar epistēmiskās modalitātes izteikšanu. Darbības vārdi *izskatīties*, *šķīst*, *likties*, *rādīties* sintaktiski var funkcionēt gan kā patstāvīgi verbi, gan kā saitiņverbi; šie verbi patstāvīgā nozīmē visbiežāk tiek lietoti saliktos pakārtotos teikumos, kur virsteikuma daļā atrodas galvenais verbs *izskatīties*, *šķīst*, *rādīties*, *likties*, bet palīgteikumā tiek konkretizēts izteikuma galvenais saturs.

Evidenciālas semantikas darbības vārdi nemarkē informācijas avotu, tie tikai norāda uz faktu, ka teiktais ir pamatots ar konkrētiem teksta autoram zināmiem apsvērumiem (ārēji redzamiem, dzirdamiem, sajūtamam u. tml.). Zināšanas var būt balstītas arī cilvēka pieredzē. Taču visi šie pamatojumi atklājas tikai kontekstā, un šķietamības verbi paši nenorāda informācijas avota tipu, vien izsaka teksta autora attieksmi pret teikto. No vienas puses, tiek izteikta teksta autora nedrošība, šaubas, no otras puses, izteikums ir balstīts uz konkrētiem priekšstatiem un zināšanām. Līdz ar to var secināt, ka primāri šie verbi ir epistēmiski, jo tajos dominē modāla nozīme. Tajā pašā laikā tos var saistīt arī ar evidencialitāti, ņemot vērā, ka teksta autora subjektīvais skatījums ir balstīts uz objektīviem apsvērumiem. Resp., epistēmiskā modalitāte apvieno sevī gan teksta autora subjektīvo attieksmi, gan objektīvās nozīmes komponentu.